

Slovenski dom

Štev. 107

V Ljubljani, 11. maja 1936

Leto 1.

Italija sporočila priključitev Abesinije Zvezi narodov - Neguš čaka sklepov današnje seje

Prvi dan rimskega cesarstva

Rim, 11. maja. Navdušenje, s katerim je v soboto zvečer Italija sprejela ustanovitev Mussolinijevega rimskega cesarstva, se še ni pogojevalo. Včeraj so po vseh italijanskih garnizijah s 101 strelom slavili prvi dan novega rimskega cesarstva.

Seji velikega fašistovskega sveta, ki se je vršila v soboto zvečer, so prisostvovali vsi člani razen tistih, ki so na frontah. To so: guverner Rima Bottai, minister za propagando Ciano, glavni tajnik fašistične stranke Starace ter bivši tajnik stranke Robert Farinacci, ki so mu zaradi poškodbe, katero je dobil na fronti, morali odrezati roko. Na sejo so pozvali tudi diplomatske zastopnike držav, ki niso sodelovale pri sankcijah. Dalje so bili navzoči tudi vsi člani vladarske hiše.

Kakor so listi že poročali, je imel Mussolini kratek govor, v katerem se je zahvalil vsem, ki so pomagali osvoboditi Abesinijo. Potem je prebral dekret, s katerim postavlja Abesinijo pod trajno oblast Italije in daje italijanskemu kralju naslov cesarja Abesinije.

Abesinija, Somalija, Eritreja - eno afrikanško cesarstvo

Rim, 11. maja. Na seji velikega fašističnega sveta in vlade sta bila sprejeta dva zakonska načrta o ustanovitvi etiopskega imperija. Zakon o ustanovitvi etiopskega imperija določa:

1. Teritoriji in ljudstva, ki so pripadali etiopskemu imperiju, se postavijo pod popolno integralno suverenost kraljevine Italije. Naziv etiopskega imperatorja sprejme italijanski kralj zase in za svoje naslednike.

2. Etiopijo vodi in predstavlja generalni guverner, ki se imenuje podkralj in od katerega sta odvisna tudi guvernerja Eritreje in Somalije. Od

generalnega guvernerja etiopskega podkralja so odvisne vse vojaške in civilne oblasti na ozemlju, ki je podrejeno njegovi jurisdikciji. Generalni guverner, podkralj Etiopije, se imenuje s kraljevim dekretom na predlog ministrskega predsednika in ministra za kolonije.

3. S kraljevim dekreti, ki se imajo izdati na predlog ministrskega predsednika in ministra za kolonije, bo urejen ustroj in uprava Etiopije.

4. Ta dekret se ima predložiti parlamentu, ki naj ga uzakoni. Zakonski načrt mu ima predložiti ministrski predsednik.

Drugi dekret določa:

1. Italijanski maršal Peter Badoglio grof Sabotini se imenuje za generalnega guvernerja Etiopije z nazivom podkralja in s popolno oblastjo.

2. Dekret stopi v veljavo, ko bo predložen parlamentu v zakonitih. Zakonski načrt ima predložiti poslanski zbor in ministrski predsednik.

Kakor poročajo današnji listi, je kralj na Mussolinijev predlog imenoval generala Grazianija za italijanskega maršala.

Razbite iluzije

Rim, 11. maja. Vsi rimski listi prinajsoj obširna poročila o proslavi proglasitve cesarstva in psovečajo dolge članke dejstvu, da je Abesinija postala v celoti kononovljeno italijanska. Vse do zadnjega časa so Italiji kazali voljo, da se razdeli abesinsko ozemlje na dve področji: na osrednjo amharsko ozemlje in na obrobne pokrajine, ki so jih Italijani osvojili. Te naj bi prišle pod izključno oblast Italije, osrednji del ozemlja pa naj bi se zaradi lažje upostavitve miru postavil pod mednarodno nadzorstvo. Zdaj je teh načrtov konec, ker

je s proglasitvijo italijanskega kolonialnega cesarstva odpadel vsak dvom o tem, kaj hoče Italija.

Južna in severna armada sta se združili

Rim, 11. maja. Uradno sporočajo, da so se včeraj združile čete severne in južne armade. To se je izvršilo tako, da je artiljerijski bataljon, ki je odšel iz Addis Abebe, dosegel oddelke Grazianijeve armade pri Diredavi. S tem je italijanska vojska dosegla svoj cilj. Italijanske čete so v Diredavi nadomestile francoske oddelke, ki so čvali železnico Addis Abeba—Džibuti.

Obvestilo Zvezi narodov

Zeneva, 11. maja. Italijanski delegat pri ZN Bovascope je včeraj izročil glavnemu tajniku Zveze narodov odlok italijanske vlade, s katerim sporoča priključitev Abesinije Italiji. Avenol pa mu je dejal, da je za to odločitev pristojen samo svet ZN, čigar seja se bo pričela danes ob 17. Seja sveta ZN se bo bavila predvsem z novim položajem, katerega je ustvaril ta italijanski korak.

Neguš telefonira

Jeruzalem, 11. maja. O Eden izmed ministrstev, ki so spremljali abesinskega cesarja, je izjavil, da Haile Selasije še ne ve, kdaj bo odpotoval v Evropo. Hoče počakati namreč, kaj bodo zaključili predstavniki članice Zveze narodov glede italijanske osvojitve. Seže na podlagi teh sklepov se bo cesar odločil, ali gre v Abesinijo ali ne gre. V ta namen je neguš sinoči telefonsko govoril z abesinskim delegatom pri ZN Wolde Marianom in s poslanikom v Londonu dr. Martinjem.

Francoska politika se ne bo spremenila

London, 11. maja. AA. »Sunday Times« je objavil članek, v katerem se bavi s francosko zunanjo politiko. V njem naglašajo, da nikakor ni pričakovati bistvenih sprememb francoskih zunanje-političnih smernic. Ljudska fronta, ki bo sedaj prevzela oblast v državi, bo morala kljub temu, da bo imela glede vseh važnejših vprašanj, zlasti pa glede italijansko-abesinskega spora in akcije proti Nemčiji popolnoma svobodne roke, vendarle vztrajati pri dosedanjih zunanje-političnih načelih. Francija vodi politiko, ki ji jo narekuje njen geografski položaj. Prav zaradi tega jo ne morejo niti ne smejo spremeniti nobene še tako velike spremembe političnih osnov francoske vlade.

Velike protivladne demonstracije na Dunaju

Dunaj, 11. maja. AA. Korbiroro poroča: Včeraj je bila na trgu Neznane junaka velika proslava majskega dne avstrijskih delavcev in »zveze svobode«. Proslava je imela značaj izjave zvestobe delavstva novi Avstriji in njeni vladi. Voditelj »zveze svobode« in vodja avstrijskega delavstva je podčrtal v svojem govoru brezpogojno voljo delavstva, da ostane enotno in da dela za obnovo domovine.

Zvezni kancelar je podčrtal potrebo, da je sodelovanje vseh elementov potrebno, da bo tako mogoče pobijati krive nauke marksizma na eni strani in ideje narodnega socializma na drugi strani. Program in politiko nove Avstrije določa še dalje zvezni kancelar in zvezni vodja domovin-

Angleški manevri nad Sredozemljem

London, 11. maja. Od torka do četrta prihodnji teden se bodo vršili veliki manevri okoli Malte. Manevri se bodo udeležile vse suhozemske enote, vsa mornarica in vse letalstvo.

Socialist v kraljevi palači

Madrid, 11. maja. AA. Havasov dopisnik poroča: Novi včeraj izvoljeni predsednik španske republike Azana se bo s soprogo nastanil v bivši kraljevi palači v prostorih kraljeve Kristine. Poudariti moramo, da je prejšnji predsednik Zamora stanoval v svojem zasebnem stanovanju in da je prihajal v dvor samo tedaj, ko je opravljal državne zadeve.

Kitajci se upro Japoncem

London, 11. maja. Današnji »Daily Herald« objavlja senzacionalni razgovor z generalom Fengjuncangom, podpredsednikom vrhovnega vojnega sveta, ki je baje desna roka maršala Čang-kajška. General Fengjuncang je izjavil, da je v sedanjih okoliščinah zmeraj jasnejša potreba, da se Kitajci z oboroženo silo upre vsemu nadaljnjemu prodiranju Japonske.

Oboroženi prevozi parniki

London, 11. maja. Včeraj je bila objavljena Bela knjiga o sporazumu med poštanim ministrstvom in prekomorsko družbo Cunard-line. Vsi poštanski in poštni parniki bodo v bodoče oboroženi in vsi parniki, ki vozijo na progi Southampton-New York bodo oboroženi z brzostrelnimi topovi od 15,24 cm. Ti topovi bodo nameščeni na ladjah na strošek admiralitete.

Indija za Abesinijo

Kalkuta, 11. maja. AA. V Kalkuti se je vršilo včeraj pet zborovanj v okviru takozvanega abesinskega dne, ki ga je proglasil predsednik indijskega kongresa Pandit Javarlal Nehru. Na vseh zborovanjih so bile sprejete resolucije, ki zahtevajo, naj Indija izstopi iz Društva narodov zaradi njegovega neuspeha v obrambi Abesinije proti italijanskemu imperijalizmu. Velika skupina indijskih omladincev je demonstrirala pred italijanskim konzulatom. Policija je morala intervenirati z orožjem. K sreči ni bil nihče poškodovan.

Nova ital. radio postaja

Bolzano, 11. maja. AA. (Siefani). V nedeljo, 10. i. m. je bila v Bolzanu svečano odprta postaja za radijski prenos. Imela bo 10 kilowatov, medtem ko je dosedanja štela le 1 kw. Svečanosti sta prisostvovala med drugimi tudi vodja Distojski in minister Benia, ki je zastopal vlado.

Nemiri v Grčiji:

Danes izbruhnila splošna stavka

Atene, 11. maja. AA. Stavkovno gibanje se je danes zaradi poslednjih krvavih incidentov v Solunu hudo poostroilo in delavske organizacije v vsej Grčiji so se sporazumele, da danes proglase generalno stavko vsega delavstva. Generalna stavka se je pričela ob petih zjutraj.

Zaradi tega je vlada že včeraj ukrenila vse potrebno, da očuva red in mir v državi. Ministrski predsednik Metaxas je nemudoma sklical na posvetovanje pristojne ministre in atenskega policijskega prefekta. V Solun so odposlali štiri rušilce, ki so prispeli tja že nocoj. Iz Larise so poslali v Solun še dva oddelka konjenice, da bi se za vsako ceno očuval red in mir. Železničarji so bili po vsej Grčiji mobilizirani, da ne bodo mogli sodelovati pri stavki in eventualnih današnjih demonstracijah. Sinoči je ministrski predsednik Metaxas izjavil novinarjem, da bo danes po vseh grških mestih, pa tudi po deželi zabranjeno sleherno zbiranje ljudi. Kinematografi in gledališča bodo smela prideliti svoje prostore le s posebnim dovoljenjem oblasti. Obžaloval je, da je prišlo do te stavke v sedanjih težavnih časih. Še posebno mu je žal, da so delavci odbili pogoje, ki so jim bili ponujeni. Naloga vlade pa je, da ohrani mir in red ter zagotovi splošno spoštovanje zakonov. Sinoči se je pri ministrskem predsedniku zgledil odposlanec pekovskega delavskega sindikata in mu sporočil, da peki ne bodo sodelovali pri stavki. Tudi del atenskih šoferjev ne namerava stavkati.

Bivši ministri predsednik Kaldaris je izjavil, da podpira zahteve delavskih organizacij, da pa mora vendar vladi dati prav, ko se zavzema za ohranitev reda in miru v državi. Izrazil je željo, da bi se delavci predvsem pomirili.

Kakor poročajo iz Soluna, so včeraj stavkajoči delavci poskušali vdreti v tamkajšnjo električno centralo in poskušali prekiniti telefonske in brezžične zveze. Varnostni organi pa so še pravočasno intervenirali. V centrali kakor na pošti se je delo tudi danes normalno razvijalo.

Dozdaj je bilo mrtvih 20, težko ranjenih pa 120 oseb.

Solun, 11. maja. m. Včeraj so bile pokopane žrtve zadnjih krvavih izgrediv. Ob tej priliki so

Kaj bo danes v Ženevi

Zeneva, 11. maja. AA. Havas poroča: Angleški zunanji minister Eden je imel včeraj sestanke s turškim zunanjim ministrom, francoskim polnomočenim ministrom Massiglijem in nizozemskim zunanjim ministrom. Eden je obedeloval z glavnim tajnikom ZN Avenolom.

V krogi angleške delegacije se je izražalo veliko zadovoljstvo, da so vse delegacije izjavljale svojo vročo željo, da se naj ZN vzdrži. Kar se pa tiče spora med Italijo in Abesinijo, poudarjajo angleški krogi, da obstoja popolna nejasnost v vprašanju, kako se bodo mednarodni odnosi dalje razvijali. Opažena je bila tendenca, da se sedaj še diskutira o tem, da je Rim proglasil aneksijo Abesinije. Zvečer se je poudarjalo, da vse delegacije vztrajajo na tem, da se naj ostane pri poslovanju ZN. Obstoji možnost, da se zasedanje sveta ZN odloži, ali pa se bo vsaj vprašanje spora med Italijo in Abesinijo odložilo na kasnejši čas. To izredno zasedanje ZN bi se vršilo v sredi meseca junija. Na ta način bi se umaknili težavam, ki so nastale, ker Italija aedaj izjavlja, da abesinski delegat ne sme več zasedati v svetu ZN.

Na tem zasedanju sveta ZN bi se govorilo samo o kršitvi lokarneke pogodbe. Snači sta Avenol in baron Aloisi imela drugi sestanek in se je go-tovo govorilo o vseh teh zadevah.

korakale skozi solunske ulice nepregledne množice delavcev. Zalni sprevod se je pa počasi začel razvijati v manifestacijski pohod. Manifestanti so začeli demonstrirati proti policiji, vladi in fašizmu. Razbili so okna na poslopju policijskega kvarta. Največ ljudi se je zbralo na trgu Svodobe, kjer je bilo tudi nekoliko govorov. Vsi govorniki so v glavnem zahtevali odstavitev upravnika policije, izpustitev zaprtih delavcev, ostavko sedanje vlade ter sestavo nove vlade, ki naj jo sestavi g. Sofulis in ki naj bi delala v sporazumu s komunističnimi poslanci na podlagi že doseženega sporazuma med liberalci in komunisti. V mestu je skoraj ves promet ustavljen, po ulicah se vidijo sami vojaški kamijoni, oklopni avtomobili ter avtomobili Rdečega križa. Red vzdržuje vojska, dočim je bila policija odpoklicana v kasarno.

Popoldne so se demonstrantje ponovno zbrali. V glavnem so bili to komunisti, marksisti in socialisti, ki so vzklikali Franciji in Španiji. Vlada je sklenila, da bo za vsako ceno vzpostavila red in mir. V zvezi s tem so priplule štiri vojne ladje. Oblasti sicer zatrjujejo, da so prispеле te vojne ladje v luko v zvezi s predstoječimi vojaškimi manevri, splošno prepričanje pa je, da so priplule ladje zaradi izgrediv.

Po vesteh, ki so prispеле iz Aten, je predsednik vlade g. Metaxas v zvezi s solunskimi neredi izjavil, da bo vlada okrenila vse potrebno, da se bodo zakoni spoštovali. Ravno tako je izjavil, da bo vlada storila vse, da ugoditi delavskim zahtevam, toda pod predhodnim pogojem, da se delavstvo vrne na delo.

Govor ministra dr. Antona Korošca na banovinski konferenci JRZ v Ljubljani

Za demokracijo - proti skrajnostim

Ljubljana, 11. maja. AA.

V zadnjem času se odigravajo v inozemstvu veliki dogodki. Pri skupščinskih volitvah v Franciji so po številu glasov napredovali in prvi vrsti skrajni levicariji in skrajni desničarji, po poslanskih mandatih pa levicariji in sicer samo socialni demokratje in komunisti, torej sami čisti marksisti. Za zrelost našega političnega pojmovanja je zanimivo, da se veselijo zmage najskrajnejše leve celotne ljudje, ki nočejo in tudi nimajo nobenega interesa, da nam zavlada komunizem. Za vse nas je pa poučno, da so pri teh volitvah nazadovale vse stranke, ki nimajo jasnega socialnega niti gospodarskega programa in ki se hočejo s poglavitnim svetovnim naziranjem igrati. Bodi vroč ali mrzel, kdor je mlačen, tega ljudstvo ne mara. Napredovanje in pospeševanje komunizma na Francoskem nam ne bo in ne sme biti vzor; mi smo narod, ki noče živeti v politični in gospodarski diktaturi, marveč v politični in gospodarski demokraciji. Po kakšnih potih bo hodila nova Francija v zunanji politiki, se iz redkih izjav novih levicarskih voditeljev težko vidi. Prihodnji dnevi bodo prinesli razjasnitve.

Mi in abesinsko ital. vojna

Drugi dogodek je zmaga Italijanov v Abesiniji. Ves čas abesinske vojne je bila naša javnost rezervirana in korektna, priznati pa moramo, da je bila enaka tudi italijanska javnost nasproti nam. Želimo, da tudi v bodoče ostanemo med nami odnošaji dobrih in korektnih sosedov.

Avstrija je šla za nemškim zgledom in je začela organizirati vojsko. Hoče se namreč braniti

proti Nemčiji. Mala Avstrija proti veliki Nemčiji! Na drugi strani pa se koroški Slovencem od časa obljubljajo manjšinske pravice, dali jih pa še niso.

Odločnost doma

V naši notranji politiki je še vedno najznačilnejši dogodek: streljanje v narodni skupščini. To streljanje so pripravili in izvedli tako imenovani polovci, željno pričakovali in pozneje odobravalji so ga pa tudi jugošaisti. To je žalostno poglavje v zgodovini našega notranje-političnega življenja. Velika, žalostna in usodna je zabloda, če se postavi načelo, da je treba politična vprašanja reševati z revolverji, z nasiljem. Narod, ki noče niti fašizma niti komunizma, mora odločno nastopiti proti takim metodam. Ljudstvo jasno vidi, da niso najboljši niti najposlobojniji ljudje tisti, ki hočejo z revolverji in nasiljem odstraniti svojega političnega nasprotnika in priti sami na oblast. Naša številna notranje-politična vprašanja se morejo reševati le v miru, strpljivosti in medsebojnem zapujanju, ne pa v dimu smodnika. Naše zdravilo mora biti zdrava demokracija, ne pa nasilen, brezobziren fašizem in komunizem. Naša vlada hoče iti po teh potih, nasprotniki fašisti in komunisti jo ovirajo, ljudstvo pa bi moralo vladi pomagati, dokler ne doseže svojega cilja.

Nasprotniki demokracije so na levi in desni

Kdor hoče zdravo demokracijo, mora iz političnega življenja izločiti vsako nasilje. Ne sme se streljati na fiste, ki so nasprotnega političnega

mišljenja. Ne smejo se požigati hiše tistim, ki so drugače volili. Ne smejo se uničevati vinogradi in sadonosniki tistim, ki niso pristali iste stranke. Tako postopanje ni samo nekrščansko, ni samo skrajno nekulturno, marveč je zanižanje vsakega zdravega političnega življenja. Na tak način ne bomo prišli naprej, marveč se vedno bolj pogrezamo v medsebojno mržnjo. Vsakemu, ki uvaja tako šolo v naše politično življenje, se bo to prej ali slej kruto maščvalo. To velja za desno in levo, za psovdo, kjer se pojavljajo taki dogodki. To krščansko, kulturno, demokratično naziranje smo vsi dolžni razglašati in širiti, sicer nam bo vsem hudo. Oblasti, ki morajo vladati v takih razmerah, pa morajo biti strogo pravične, pa tudi strogo odločne. Zdravimo vsi, ki ljubimo državo in želimo v njej trajnega reda in miru, zdravimo take rane, kjerkoli se pokažejo!

V obrambo poštenja delajmo vsi

Danes se toliko govori o potrebi medsebojnega sporazuma. Kako pa naj pridemo do iskrenega sporazuma, če se z nasiljem in napadi ne dopuščamo, da med nami izgine vsako samoljubje.

Iz našega političnega življenja pa moramo izključiti tudi vsako laž. Nihče ne bi verjel, kakšne gorostasne laži se pri nas izmišljajo, kakšni ljudje jih širijo in trošijo in na kakšne načine jih širijo. So posebne kuhinje, v katerih pokvarjeni ljudje pripravljajo in kuhajo najgorostasnejše lažnjive vesti o najvišjih državni dostojanstvenikih, o vladi, o režimu, o uradnikih in o vsakem, ki je tem ljudem in njihovim ciljem nasproten ali vsaj nenaklonjen. Ti krogi sploh nimajo vesti. Komaj se take vesti

(Nadaljevanje na 2. strani.)

Glasilu francoskih beračev

Razen poklicnih pesnikov imajo francoski berači tudi svoje stanovsko glasilo »Journal des Mendicants«, ki ga pišejo izključno poklicni berači in je tudi samo njim namenjeno. List izhaja samo na enem listu in spada gotovo med najzanimivejše časopise na svetu. Tiskajo ga v neki zakotni predmestni tiskarni, a kolportirajo ga berači sami, zato pride le poredkoma v roke kakemu nezainteresiranemu bralcu. Beraški organ je žalostna priča zavoženih socialnih razmer danesnjega velenja.

beraške organizacije

ki so jo osnovali izrodki in izmetki moralno in gmočno propadlih francoskih državljani. Uvodnik se ukvarja predvsem s stanovskimi vprašanji in poziva člane organizacije k solidarnosti in vztrajnosti, obseja ostro nečedno »gospodarsko tekmo« in napoveduje neizprosno boj tistim nepoklicanim elementom, ki »moralno« niso kvalificirani za izvrševanje beraškega poklica. List hoče obuditi v beračih stanovskega duha in utrditi v njih stanovsko zavest. Tudi dnevne novice, ki spadajo v beraško področje, so številno zastopane. Posebno bogat je predal za dopisnike, v katerem se naročniki

obračajo na vodstvo organizacije s svojimi vprašanji, prošnjami in nasveti.

Nadse zanimiv pa je

oglasni oddelek lista

Tukaj oglašajo berači svoje stanovske potrebe, razpisujejo prazna »mesta« in iščejo novih. Vse to se vrši strogo poslovno. Tak oglas se n. pr. glasi takole: »V nekem pokrajinskem mestu se odda proti primerni odškodnini prazno mesto.« Drugi: »V bližini dobro obiskane cerkve se proda prazno beraško mesto. Povprečni dnevni donos garantiranih 25 frankov.« Tretji berač išče izkušeno stanovsko tovarišico, ki bi mu pomagala voditi »gospodarstvo« itd.

Glavni urednik lista mora biti iz poklicnega beraškega stanu. Zdej je uredništvo v rokah nekoga bivšega notarskega uradnika, ki ga je pijančevanje spravilo na beraško palico. Kot odškodnino za izgubljeni »poslovni« čas prejema za urejevanje lista stalno plačo. Ker na Francoskem časopisom ni treba prijaviti, v koliko izvodih se tiskajo, je številno tega beraškega lista neznan. Sklepajo pa, da mora biti zelo veliko, ker ga odpravljajo tudi v pokrajinska mesta.

Pohujšanje

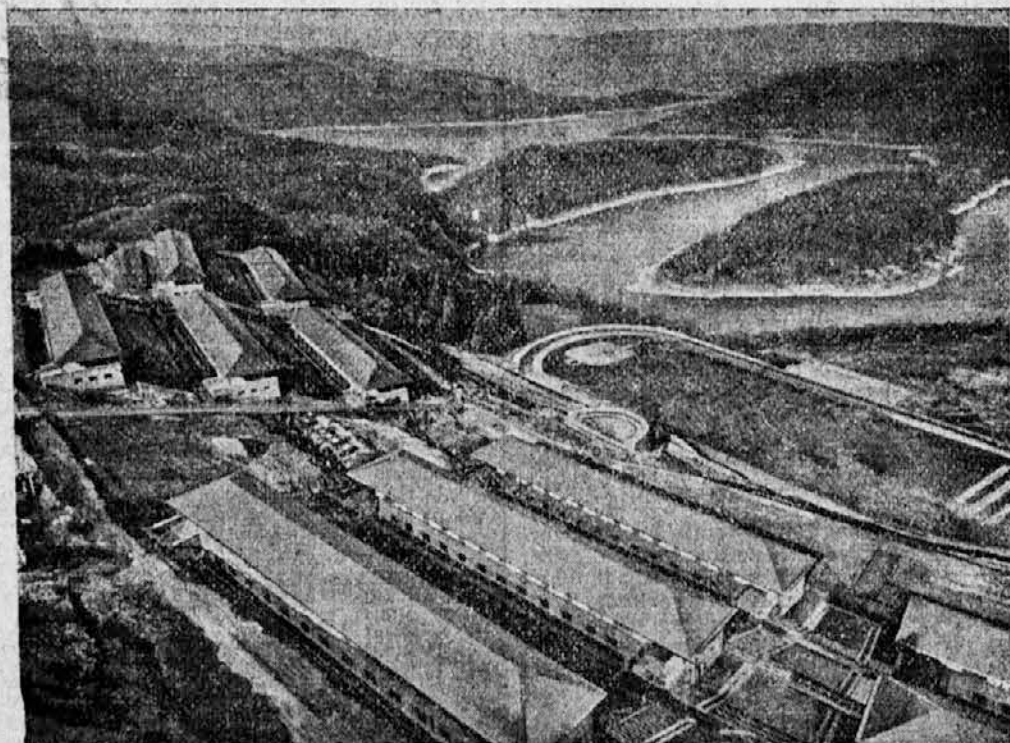
Moskovski »Brezbožnik« obuja v dolgem uvodniku spomin na lanske »žalostne dogodke« v Suhinji na Smolenskem. Neki oblastnik je opazil zvečer dne 27. aprila v tem kraju več skupin otrok, ki so s culicami in kosarami korakali v neko »se nezaprto« cerkev. Mogotec je prišel poizvedovat, odkod prihaja deca in kam je namenjena? Odgovorili so mu, da gredo k polnočnicam s pirhi in šartiji, ki jih bo blagoslovil župnik. Sovjetska širokogrudna ustava se ne zmenja za »zasebno versko življenje«. Toda vpraševalec je takoj ugotovil, da vidi šolsko dečo in jo ostro vprašal, kaj bo jutri s poukom? Kako mislijo otroci pravočasno priti v šolo, če bodo do svita v cerkvi in imajo po več kilometrov hoda do svojih vasi? Deča je preprosto odvrnila, da jutri nima pouka: saj je vendar Velika noč. Kako je to vendar mogoče? se je začudil komunist. Vlada je nalašč razglasila, da je velikonočna nedelja dne 28. aprila navaden šolski delavnik in zato odškodnina šolarje s celodnevni počitkom dne 1. maja. Ta odredba je hotela preprečiti »sodelovanje šoloobvezne dece pri prazniku za pope«. A šolarji so pojasnili, da so sklenili v sporazumu z učiteljem obhajati veliko noč in se učiti dne prvega maja. Učitelj se je pisal Sidorov. Komunisti so ga našli v isti cerkvi. Pripeljal je po naročilo staršev iz vasi Protasove k polnočnicam nad 40 učenec. V mestu so se razkropili in prihajali v cerkev v posameznih manjših skupinah, »ker je tako bolj varno«. — Komunisti niso hoteli pričeti vojno s kmečkim svetom v Protasovi, dasi je bil Sidorov njegov nastavljenec. Saj je priporočil Stalin sam, da bi »ne dražile oblasti po nepotrebnem kmet« in

dovolil obhajati cerkvene praznike po kolhozih, oziroma sovhozhih. Zato se je moral zagovarjati Sidorov osebno. Preiskava je ugotovila, da je dobil službo, čeprav je je moral zapustiti učiteljske »radi sovražnosti napram Sovjetom«. Z učenci vred je redno opuščal pouk na cerkvene praznike. Na željo staršev je ukinil predavanje »socialistične vzgoje« in jo nadomestil z veroikom, ki ga ne predvidevajo sovjetski šolski načrti. Dijaki so zapisovali v zvezke molitve, ki jih je narekoval učitelj, ker so tako hoteli starši. Poklicali so še suhinjskega šolskega nadzornika in ga vprašali, kaj vse to pomeni? Odgovoril je, da potrebuje učitelje, ki se dobro razumejo z ljudstvom. Kmetje so bili popolnoma zadovoljni s Sidorovom. Preiskava se je nadaljevala v oblastnem glavnem mestu Smolensku. A tudi višja prosvetna oblast ni mogla pomagati. Stvar je zaspala. »Brezbožnik« roti oblasti, da bi letos izkazale več neizprososti napram »zastrupljavcem mladine«.

Zdravnik: »Ali ste kadili samo po eno cigareto na dan, kakor sem vam priporočil?«
Bolnik: »Sem. A tista cigareta mi je presekdala do grla, ker vse doslej nisem nikoli kadil.«

★

»Kje pa imate listine?« vpraša gospa prosilca za službo.
»Oh, teh pa nimam, milostljiva, vse sem raztrgal.«
»Raztrgal?! Preneumno!«
»Nikakor ne, milostljiva, saj jih niste videli.«

»Ordenburg« Vogelsang, eden izmed gradov, ki so jih hitlerjevci preuredili in deloma na novo postavili. Tu se bodo vzgajali bodoči voditelji stranke.

Življenje in trpljenje v najstrašnejši vojski sveta

Zakleta legija

13

To je bila krasna slika! Poročnik Vernon si je pulil lase, ko je gledal uspeh svojih naporov.

Tako je dvaindevdeseta kompanija krenila v vojno.

Peto poglavje.

Pluli smo štiri dni po Egejskem morju med otokom Ciprom, Kreto in med nekimi drugimi otoki, ki so do tedaj za mene obstajali samo v knjigah. To je bila po oni mučni dobi pouka v puščavi kaj prijetna medigra. Naši prostori na ladji so bili čisti in zračni, postelje pod palubo pa zelo udobne. Vreme je bilo toplo in prekrasno. Pluli smo ure in ure, ne da bi se morje tudi malo namrežilo od vetra. Tisti legijonarji, ki so imeli največ od čudne bolezni pri paradi in so jih najbolj boleli lasje, so polagoma prihajali do moči pri tistem vselem vkrcavanju. Stresli so s sebe mrkrost in začeli gledati proti novim svetovom, katere bodo osvojili.

Poglobil sem se v svojo novo okolico in sklepal znanja s svojimi tovariši. Nekateri izmed njih, zlasti en Nemec in en Norvežan, so znali nekaj angleščine. Zelo pogosto sem se pogovarjal z malim zamorcem Amadujem, ki me je s svojim naglasom spominjal na oksfordsko angleščino. Isti čas sem si pridobil nekaj mrvic francoščine, zdaj malo, zdaj malo. Lovil sem besede, čeprav nisem vedel pomena.

Pri topničarjih je bilo zlasti mnogo mladih vojakov. Koliko ur smo mi novinci prebili v tem, da smo poslušali pripovedi starih legijonarjev, bradatih veteranov, pečenih in prepečenih na afrikanskem soncu. Poteze v liceh so jim bile vse nakažene od nesreč in strahovitih bojov v Maroku. Njihove pripovedi so bile seveda sočne, toda z ozirom na nas so jih še olepšavali. Mi novinci smo se zbrali okrog starih vojakov in se stegnili po palubi, ki se je bleščala v mesečini. Oči in ušesa smo odpirali na široko. Za povračilo smo pripovedovalce potem povabili v kantino. Oni so pa te pozive sprejemali z dostojanstveno dobrohotnostjo.

Od časa do časa smo po nekaj ur stražili. To je bila vsa naša služba na poti. Nazadnje smo četrti dan zagledali kopno. Najprej gore. Človek bi dejal, da se na obzorju gugajo valovi temnorjave barve, razparani in mrki, kakor da grozijo. ... Zatem smo zagledali puštnjski pas, ki se je širil na podnožju gora, nazadnje pa se je pojavil pred nami Beyrut v

Vpliv zračne višine na organizem

V zrakoplovstvu ne prihajajo v poštev samo tehnična, marveč tudi medicinska vprašanja, ki so velikega pomena za razvoj bodočega zračnega prometa. Kaj naj koristi, če se dvignemo z letalom še tako srečno in visoko, če pa nam v višini preti smrt od nezadostnega zraka. Razen tega pa vsaka sprememba hitrosti neugodno vpliva na naš organizem in pospešuje srčno utripanje. Treba je odgovoriti na vprašanje, kolikšna sme biti pospešitev, da ne bo imela kvarnih fizioloških in psiholoških posledic?

To vprašanje se ne rešuje samo s praktičnimi poleti z letali in zrakoplovi, marveč tudi v fizikalnih kabinetih naših laboratorijev. V berlinskem laboratoriju Zrakoplovno-znanstvenega zavoda imajo nekaj

ogromen vrtiljak

ob katerem strokovnjaki študirajo, kakšen učinek ima na človeško telo nenadna sprememba hitrosti. Vrtiljak, na katerega sedež posade osebo, na kateri delajo poskuse, se vrti s silno naglico. Ob vsakem pogonu ali pa ob ustavitvi naprave občuti oseba v svojem organizmu nenadne spremembe. Izsledke tega opazovanja izkoriščajo nato v zrakoplovstvu. Ena največjih preglavic za današnje letalce, kadar se dvignejo v veliko višino, je tkzv. višinska bolezen, katero hočejo medicinci na vsak način doimeti in jo premagati. Proučevanje atmosferskih sprememb je zelo olahkočeno zaradi tega, ker nam pri zadevnih poskusih ni treba več delati napornih in zamudnih vzponov na strme nebotične gorske vrhove ali pa se z letalom dvigniti v nedogledno nevarno stratosfero, temveč se vse potrebno da prav lahko doseči tudi v kemično-fizikalnih laboratorijih. Sprva so svoje poskuse delali na ta način, da so preizkuševalnim osebam odtegovali kisik, oponašajoč tako naravne spremembe v zračnih višinah. Izkazalo pa se je, da so take tkzv. »ogljene narkoze« celo kvarnejše za

človeški organizem, kakor pa prava prirodna višinska bolezen. Danes imajo posebne

kamere z nizkim tlakom

ki niso samo na vso moč praktične za upravljanje, marveč tudi docela zanesljive zoper višinsko obolenje preizkušane osebe. Taka kamera ne propušta zraka in ima v svoji notranjstvi vse potrebne naprave za reguliranje zračne množine in zračnega tlaka. Tako se dajo zelo natanko posnemati atmosferske spremembe v katerikoli višini. Oseba, ki ima v tej kameri svoj čisto ločeni prostor, ima na razpolago telefon, po katerem je s proučevalcem zunaj v neprestani zvezi.

Romunski prestolonaslednik Mihail je te dni poslal narednik.

Glavni dobitek

Francozi so znani po svoji varčnosti in državna loterija ima na Francoskem posebno dosti sovražnikov. Zatrjujejo predvsem, da je »davek na srečo« previsok in je bolj koristno nalagati prihranke za stara leta. Razen tega baje zraste pod vplivom loterije pokolenje lenih sanjaveč, ki hočejo čez noč postati bogati in ne mislijo, da je dolgo, vztrajno delo edina zanesljiva pot do blagostanja. Neki učitelj blizu Toulona je zadnjič zastavil otrokom v ljudski šoli nalogo: »Vaša srčna želja?« Pretežna večina otrok v starosti 10—12 let je odgovorila: »Zadeti milijonski dobitek«. A na drugo vprašanje: »Kaj bi vi počeli z milijonom?« so sledili odgovori: »Z milijonom bi zgradil veliko pekarno, kjer bi dobil vsakdo, tuje in domačin, ob vsaki uri zastoj po en kg vročega kruha.« — »Z milijonom bi zgradil hišo in zbral vse francoske knjige. Denar bi bil kmalu povrnjen, ker bi plačali ljudje za čitanje.« (Ta deček kaže poleg idealizma tudi trgov-

ske zabavno nadarjenost.) — »Razpisal bi nagrado za zdravnika, ki bi našel zdravilo zoper vse bolezni ter rešil ljudi trpljenja in mučnega umiranja.« — »Ne vem, kaj bi počel z milijonom. Nimam nobene predrage želje. A oče pravi, in najbrž bo to resnica, da obrodi denar pri bogataših vedno nove želje.« (To je odgovor najboljšega gojenca v razredu.) Samo en deček, ki se navdušuje za znanega »samotnega mornarja«, športnika Allaina Gerbaulta, je odgovoril: »Kupil bi si jadrnico in kakor Gerbault križaril okoli sveta.« Učitelj, ki je objavil to zanimivo gradivo, sklepa: »Seveda zanima loterija deca, ker sliši, kako sanjajo starši. A otroci niso sebični in redkokdaj sami hočejo uživati bogastvo. Po večini mislijo na junaštva ali splošnokoristne dobrodelne naprave. Otroci tudi ne vedo, koliko znaša en milijon frankov. To je samo pravičljiva vsota, ena milijarda ali še več.«

Ptič s štirimi nogami

Eno izmed najmanj raziskanih ozemelj je obrežje velikanskega veletoka Amazone v Braziliji. Razen nešteti drugih zanimivosti so našli učenjaki v teh odmaknjenih predelih in pragozdovih tudi sledove o geoloških tvorbah, predzgodovinskih časov. Med drugim živi n. pr. ondi neki svojvrsten ptič, ki so mu dali ime hoacin ali smrdljivi fazan. Ta čudni operjenec ima prav za prav štiri noge. Poleg navadnih dveh nog, kakršne imajo vse ptice, mu namreč rabita za skakljanje in plezanje tudi obe okrnjeni krili. Na koncu vsakega krila ima namreč po dva prava kremplja, s katerima se pri plezanju prijema, kakor vsak plezalec. Navzilec temu pa je pri plezanju zelo neroden in si mora pomagati tudi s kljunom in vratom, da ne izgubi ravnovesja. Po drugi strani pa je smrdljivi fazan kaj slab letalec, ker je ves ustroj

Vojni spomini

Ceprav je poteklo 18 let od svetovne vojne, še vedno najdemo v tako zvanem »ognjenem pasu« ob Arrasu okostnjake nemških in francoskih vojakov. Samo v februarju so našli letos v starih razdrtih jarkih na nekdanjem bojišču 118 okostnjakov. Vojaške kovinske znamke, začetnice na urah, poročni prstani in slično, so omogočili ugotoviti ime povprečno vsake tretje žrtve. Slednje so dobile svoje grobove na nemških in francoskih vojnih pokopališčih. A kosti neznanih vojakov bodo romale v skupne grobove.

in misljuje njegovih okrnjenih kril pri krojenju bolj za hojo kakor pa za let. Po vsem tem je ta štirinožni ptič v svoji življenjski borbi na slabšem od dvonožnih in bi nedvomno že davno podlegel, če mu narava ne bi bila dala neznošno zoprnega vonja, zaradi katerega se ga vsako živo bitje najraje izogne in ga pri miru pusti.

»Gospod davkar, ali ne veste, da po zakonu prepovedano pošiljati grozilna pisma?«

ladjo. Tisti, ki so pili, so prepevali na ves glas, nekateri so se pripravili in napihovali, kakor nekaki zmagovalci. Seržani so zastoj pretili s kaznimi, zastoj so se nadejali, da bodo vzpostavili red. Nič. Kakor da bi bil nekdo hotel ustaviti paro, ki uhaja iz zaklopa, kateri je popustil.

Vso noč smo bili zasidrani pred mestom. a nered in hrup sta trajala kar naprej.

Noč je bila prekrasna, polna luna je stala nad obzorjem. Tega se prav dobro spominjam, ker sem te noči bil na straži. Prav za prav sem stražil dvakrat zapovrstjo, ker sem pozabil na prvo izmeno. Dobil sem nalog, da moram ustaviti vse legijonarje, ki bi hoteli zapustiti parnik ali oditi v kantino. Ta služba mi ni dopuščala, da bi kaj dosti sanjiral in se čudil vzhodnjaški lepoti mesta, ki je spalo v mesečini. Vsako toliko se je priplazila kakor kak Indijanec do mene senca, se pred mano vzbela in vreščaje planila name: to je bil legijonar, ki je hotel v kantino. Nekateri so se opotekali sem in tja, da se je navidez zdelo, kakor da so slučajno zadeli ob mene, drugi pa so po dva ali po trije hoteli naskrivaj švigati mimo mene. Povečini pa so me skušali opehariti tako, da so začeli z menoj prijateljski razgovor. A medtem ko je eden govoril z mano, je njegov tovariš kakor kak star rdečkožec poskušal, da smukne mimo mene. A to so bili vse samo stari legijonarji, ki so svoj rok služili že v drugo, jaz sem pa bil v primeri z njimi pravi zelenec.